

Навчально-методичний доробок

Всі навчальні курси і спецкурси кафедри забезпечені методичними пакетами, що включають навчальні і робочі програми, друковані тексти лекцій, методичні рекомендації до проведення лабораторних занять та семінарів, системи контролю самостійної роботи студентів, засоби підсумкового контролю знань переліки питань до заліків та екзаменів, тести та екзаменаційні білети.

За час навчання студенти III, IV, V курсів виконують курсові та дипломні роботи з зоології хребетних та безхребетних, палеозоології, фізіології людини, тваринництва, вікової фізіології, методики викладання біологічних дисциплін в середній школі тощо.

Викладачі кафедри здійснюють підготовку магістрів з біології, читають лекційні курси, проводять лабораторні і семінарські заняття та керують магістерськими роботами.

Більшість викладачів кафедри беруть участь у підготовці студентів та учнів шкіл до предметних олімпіад та рецензуванні наукових робіт по лінії МАН, а також надають консультації по їх написанню.

Невід'ємною частиною діяльності кафедри є виховна робота, яка здійснюється викладачами при викладанні курсів та спецкурсів, проведенні польових практик, спілкуванні з студентами в повсякденному житті. Традиційними є на кафедрі проведення різноманітних виставок, загальноміського свята юних натуралістів "В світі птахів".

Велика робота проводиться кафедрою в навчальному акваріумі і тераріумі природничого факультету ПНПУ, де утримуються акваріумні риби та екзотичні рептилії. Тут студенти вивчають систематику хребетних, особливості догляду за тваринами тощо. Науково-методична робота кафедри здійснюється за певними напрямками.

Її результатом є: публікації у збірнику щорічної Всеукраїнської науково-практичної конференції «Проблеми відтворення та охорони біорізноманіття України» (коло учасників: науковці, викладачі, студенти, магістранти, аспіранти, вчителі, школярі, фахівці тощо), а також підготовка та друк навчальних посібників, методичних вказівок для проведення лабораторних та семінарських занять, самостійної роботи студентів.

Старший викладач кафедри Коваль А.А. виконує дисертаційне дослідження на тему «Оптимізація ентомофауни агроценозів з використанням попередника фацелії». Старший викладач кафедри Корчан Н.О. «Культивування поза організмом статевих та соматичних клітин свині при осцилюючих параметрах температури та концентрації водневих іонів».

Найважливіші публікації викладачів кафедри

1. Цебржинский О.И. Теоретическая биология и философия. Монография. – Полтава-Николаев, 2008.

2. Цебржинский О.И., Почерняева В.Ф., Дмитренко Н.А. Прооксидантно-антиоксидантная система семенников и спермы. Монография. – Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. – 102 с.
3. Цебржинський О.І., Трохименко Г.Г. Токсикологія (вибрані лекції). – Полтава: ТОВ Полімет, 2010. – 210 с.
4. Цебржинський О.І. Психогенетика. (Вибрані лекції). – Полтава-Миколаїв: Полімет, 2011. –60 с.
5. Цебржинский О.И. Сравнение эффектов и механизмов кверцетина и мелатонина (миниобзор) // Вісник стоматології. – 2010. – № 5 (73). – С. 54-55.
6. Цебржинский О.И. Определениевидоврецепторов на нейтрофилах // X Міжнародні новорічні біологічні читання. Збірник наукових праць (випуск 10). – Миколаїв, 2010. – С. 329-334.
7. Козырев А.В., Ахметов И.И., Цебржинский О.И. Гены семейства ядерных рецепторов, активируемых пролифераторами пероксисом и предрасположенность к занятию академической греблей // Ученые записки университета им. П.Ф. Лесгафта. – 2011. – 1(71). – С.54-58.
8. Чеботар Л.Д., Цебржинський О.І. Морфологічний стан тканин серця щурів та життєвий цикл їх клітин в умовах довготривалої гіпофункції епіфізу // Вісник проблем біології і медицини. – 2011. – Вип. 2, т. 2. – С.287-289.
9. Цебржинский О.И., Гаркович А.Л., Ларичева Е.Н., Семенчук С.В., Цвях О.А., Чеботар Л.Д. Влияние избытка мелатонина на состояние прооксидантно-антиоксидантной системы у крыс // Modern trends in medicine, veterinary sciences and pharmacology development. – London-Kiyv: InPress, 2011. –Р. 72-75.
10. Пшиченко В.В., Френкель Ю.Д., Цебржинский О.И. Физиологическая активность клеток эпифиза по их морфометрии // Вісник проблем біології і медицини. -2011. –Вип.3, Т.2 (88). – С. 162-163.
11. Чеботар Л.Д., Цебржинський О.І. Морфофункціональні ефекти мелатоніну на серце // Вісник проблем біології і медицини. –2011. – Вип.3, Т.2 (88). – С.201-204.
12. Закалюжний В.М., Кигим С.Л. Полтавці – відомі геологи і географи. Полтава, 2007. – 337 с.
13. Закалюжний В.М., Паляниця О.В. Природничі музеї – осередки науково-просвітницької діяльності серед населення Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції присвяченої 200-річчю

- Музею природи ХНУ. – Биологический вестник. – Т.11. – №1. – 2007. – С. 9–10.
14. Закалюжний В.М. Козаки Полтавщини. Біографо-історичні нариси про козаків Полтавщини XVII-XX століть. — Полтава: Оріяна, 2009. — 176с.
  15. Каменський В.П. Закалюжний В.М. Історія розвитку нафтової та газової галузі Полтавщини. — Полтава, 2010. — 240 с.
  16. Байрак О.М., Стецюк Н.О., Слюсар М.В. Характеристика ключових територій Псільського екокоридору регіональної екомережі (Полтавська область)//Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка. – Вип.. 5 (52). – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Полтава, 2006. – С. 159-168.(стаття) 0,1 (0,2)
  17. Стецюк Н.О., Попельнюх В.В., Слюсар М.В. До питання розбудови екомережі в Полтавській області//Мат. Українського екол. конгресу «Збалансов. розвиток України – шлях до здоров'я і добробуту нації» 21 вересня 2007 р. – К.:Всеукр.екологічна ліга, 2007. –С.157-162. 0,2 (0,6)
  18. Попельнюх В.В. Успішність розмноження лучної очеретянки *Acroscephalus schoenobaenus* L. на півночі ареалу // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки». – Вип.6 (58). – Полтава, 2007. – С. 80-87.
  19. Попельнюх В.В. Екологічні особливості садової очеретянки (*Acroscephalus dumetorum* Blyth) на півночі ареалу // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – Серія «Екологія. Біологічні науки» – Випуск 1. – Полтава, 2009. – С.52-57.
  20. Попельнюх В.В. Концепція еколого-просвітницької роботи у регіональному ландшафтному парку «Нижньоворсклянський» // Методика викладання природничих дисциплін у вищій та середній школі». XVI Каришинські читання: М-ліміжн. наук.-практ. конф. – Полтава: Астроя, 2009. – С.140-141.
  21. Рибалка О.Я. Валеологічні основи харчування // Валеологічна освіта в навчальних закладах України: стан, напрямки і перспективи розвитку: Матеріали XV Всеукр. наук.-практ. конф. – Кіровоград, КДПУ імені В. Винниченка, 2008. – С. 271-276.
  22. Рибалка О.Я., Гуріненко Н.О. Здоров'язберігаючі освітні технології та їх роль у формуванні культури здоров'я школярів: Матеріали VII

- міжнародної науково-практичної конференції. – Т.1. – Харків, 2009. – С.231-236.
23. Рибалка О.Я. Актуальні проблеми підготовки студентської молоді до усвідомленого батьківства // Науковий вісник ХНУ імені В.Н.Каразіна № 876: Серія: Валеологія: теоретико-методичні засади навчання основам здоров'я. – Харків, 2009.– С 45-49.
  24. Рибалка О.Я. Організація здорового способу життя: Навчально-методичний посібник для студентів. – Полтава: ІОЦ ПДПУ ім. В.Г.Короленка, 2007. – 10 с.
  25. Бажан А.Г. Фізіологія вищої нервової діяльності. Навчальний посібник для студентів 1-го курсу природничого факультету ПДПУ імені В.Г. Короленка зі спеціальності “Біологія та практична психологія” та “Біологія та основи аграрного виробництва”. – Полтава, 2007. – 96 с.
  26. Бажан А.Г. Фізіологія людини і тварин: фізіологія вісцеральних систем. Навчальний посібник для студентів природничих факультетів педагогічних університетів. – Полтава, 2008. – 184 с.
  27. Форми навчальних занять шкільного курсу Біологія. Навчально-методичний посібник для студентів заочного відділення природничого факультету /Укладачі Гуріненко Н.О., Бажан А.Г., Двірна Т.С. – Полтава, 2008. – 140 с.
  28. Бажан А.Г. Фізіологія людини і тварин: фізіологія збудливих тканин. Навчальний посібник для студентів природничих факультетів педагогічних університетів. – Полтава, 2008. – 272 с.
  29. Робочий зошит лабораторно-практичних занять з фізіології людини і тварин. Навчально-методичний посібник для студентів природничого факультету /Уклад А.Г. Бажан. – Полтава, 2009. – 100 с.
  30. Коваль А.А., Паляниця О.В. Створення сканографій та фотографій колекцій комах як метод збереження колекційного наукового матеріалу. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції присвяченої 200-річчю Музею природи ХНУ. – Биологический вестник. – Т.11. – №1. – 2007. – С. 15–16.
  31. Коваль А.А., Чечотіна С.Ю. Використання окремих форм науково-дослідної роботи студентів у навчально-виховному процесі // Розвиток наукової творчості майбутніх вчителів природничих дисциплін. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції / За редакцією М.В. Гриньової. – Полтава: Астрая, 2007. – 487 с. – С. 319–321.
  32. Бойчук Ю.Д., Коваль А.А. Використання методів ентомобіоіндикації у визначенні екологічного стану агроценозів / Проблеми відтворення та

- охорони біорізноманіття України в світлі вчення про ноосферу. Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції. — Полтава: Астроя, 2009. — С. 26–27.
33. Злотін А.З., Коваль А.А. Видовий склад наземної ентомофауни фацелії пижмолистої (*Phaceliatanacetifolia*Benth.) // Вісник Полтавської державної сільськогосподарської академії. — №3. — 2009. — С.51-54.
34. Новописьменний С.А. Активізація інноваційної діяльності – інструмент економічного зростання. Витоки педагогічної майстерності. Збірник наукових праць Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка. – випуск 7. – Полтава, 2010. – серія «Педагогічні науки».
35. Новописьменний С.А. Впровадження кредитно-модульної системи при вивченні курсу палеозоології. «Європейський вектор для Української освіти» / Міжнародна науково – практична конференція 22 листопада 2007 року. М. Полтава ПДПУ 5м. В.Г. Короленка.
36. Гриньова М.В., Паляниця О.В. Природознавство. Навчальний посібник. — Полтава: АСМІ, 2006. — 258 с.
37. Паляниця О.В., Касала Р.О. Дослідження саранових (Orthoptera, Acridoidea) півдня Полтавської області // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Біорізноманіття: теорія, практика та методичні аспекти вивчення в загальноосвітній та вищій школі» (присвячується 120-річчю від дня народження М.І. Вавилова) / За редакцією М.В. Гриньової. — Полтава: Друкарська майстерня, 2008. — С. 235–237.
38. Особливості викладання анатомії людини у вищому навчальному закладі в умовах кредитно-модульної системи навчання // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференція із залученням студентського природоохоронного руху «Методика викладання природничих дисциплін у вищій школі». XV Каришинські читання / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. — Полтава: Астроя, 2008.
39. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів з вікової фізіології та шкільної гігієни // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференція із залученням студентського природоохоронного руху «Методика викладання природничих дисциплін у вищій школі». XV Каришинські читання / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. — Полтава: Астроя, 2008.
40. Закалюжний В.М. Валентин Каменський – геолог від Бога. — Полтава: АСМІ, 2012 — 96с.

41. Байрак О.М., Стецюк Н.О., Слюсар М.В., Булава Л.М., Гальченко Н.П., Голік Ю.С., Проскурня М.І. Регіональна екомережа Полтавщини (монографія). – Полтава: Верстка, 2010. – 204 с. (3,95/1 д.а.)
42. Байрак О.М., Слюсар М.В. Заповідними стежками Лохвицького краю. – Полтава: Дивосвіт, 2011. – 216 с.
43. Бажан А.Г. Фізіологія людини і тварин: Фізіологія збудливих тканин. Навчальний посібник для студентів природничих факультетів педагогічних університетів. – Полтава, 2008. – 272 с.
44. Гуріненко Н.О., Паляниця О.В. Вивчення молюсків в курсі біології середньої школи. Науково-методичний посібник. — Полтава, 2008. — 108 с.
45. Закалюжний В.М., Коваль А.А., Паляниця О.В. Збірник тестів з зоології безхребетних для студентів спеціальності «Біологія». — Полтава, 2008. — 63 с.
46. Закалюжний В.М., Коваль А.А., Паляниця О.В. Зошит для лабораторних занять з зоології безхребетних: для студентів I курсу заочного відділення природничого факультету Полтавського національного педагогічного університету напряму підготовки 6.040102 — Біологія. — Полтава, 2012. — 98 с.
47. Зошит для лабораторних занять з зоології безхребетних. I семестр: для студентів I курсу Полтавського національного педагогічного університету спеціальності «Біологія» / Уклали В.М. Закалюжний, А.А. Коваль, О.В. Паляниця. — Полтава, 2012. — 74 с.
48. Зошит для лабораторних занять з гістології з основами ембріології. I семестр: для студентів III курсу Полтавського національного педагогічного університету напряму підготовки 6.040102 — Біологія / Уклали А.А. Коваль, О.В. Паляниця. — Полтава, 2012. — 60 с.
49. Корчан Н.О. Біль про благополуччя тварин // Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Біоетика: сучасний стан та перспективи розвитку». - Полтава, 2006.
50. Корчан Н.О. Проблема паління в контексті біоетики // Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Біоетика: сучасний стан та перспективи розвитку». - Полтава, 2006.
51. Корчан Н.О. Евтаназія – дві сторони однієї проблеми у контексті біоетики // Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Біоетика: сучасний стан та перспективи розвитку». - Полтава, 2006.
52. Корчан Н.О. Особливості викладання анатомії людини у вищому навчальному закладі в умовах кредитно-модульної системи навчання

- // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференція із залученням студентського природоохоронного руху «Методика викладання природничих дисциплін у вищій школі». XV Каришинські читання / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. — Полтава: Астроя, 2008.
53. Корчан Н.О. Методичне забезпечення самостійної роботи студентів з вікової фізіології та шкільної гігієни // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференція із залученням студентського природоохоронного руху «Методика викладання природничих дисциплін у вищій школі». XV Каришинські читання / За заг. ред. проф. М.В. Гриньової. — Полтава: Астроя, 2008.
54. Денисюк П.В., Корчан Н.О., Коваленко В.Ф. Обґрунтування необхідності ефективного використання перемін умов середовища з метою підвищення продуктивності тварин. — В кн.: Методологія наукових досліджень з питань селекції, генетики та біотехнології у тваринництві. Матеріали науково-теоретичної конференції, присвяченої пам'яті академіка В.П.Бурката (Чубинське, 25 лютого 2010). — Київ: Аграрна наука, 2010. — С. 55 – 57.
55. Корчан Н.О., Денисюк П.В. Метод культивування статевих та соматичних клітин свині за осцилюючої температури. - В кн.: Методологія наукових досліджень з питань селекції, генетики та біотехнології у тваринництві. Матеріали науково-теоретичної конференції, присвяченої пам'яті академіка В.П.Бурката (Чубинське, 25 лютого 2010). — Київ: Аграрна наука, 2010. — С. 71 – 73.
56. Денисюк, П.В. Теоретические и экспериментальные основы адаптации как некоторых осцилляций [Текст] / П.В. Денисюк, Н.А. Корчан, В.А. Лобченко // Современные проблемы интенсификации производства свинины в странах СНГ. Сб. научных трудов XVII международной научно-практической конференции по свиноводству. — Ульяновск. — 2010. — Т. 2. — С. 128 – 133.
57. Денисюк, П.В. Від парадигми стабільності в біології до парадигми нестабільності [Текст] / П.В. Денисюк, В.Ф. Коваленко, Н.О. Корчан // Методика викладання природничих дисциплін у вищій і середній школі. XVII Каришинські читання. Збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції 27 – 28 травня 2010 року. — Полтава. — 2010. — С. 209 – 210.
58. Корчан, Н.О. Актуальні питання культивування клітин [Текст] / Н.О. Корчан, П.В. Денисюк // Методика викладання природничих дисциплін у вищій і середній школі. XVII Каришинські читання. Збірник наукових

- праць міжнародної науково-практичної конференції 27 – 28 травня 2010 року. – Полтава. – 2010. – С. 238 – 240.
59. Денисюк П.В., Корчан Н.О. Вплив на ембріон і організм осциляторним біоритмічним розширенням умов середовища // Науковий вісник ЛНУВМБТ ім. С.З.Гжицького. – 2010. – Т. 12. - № 2 (44). – Ч. 2. – С. 60 – 69.
  60. Корчан Н.О., Денисюк П. В. Розвиток ооцит-кумулясних комплексів (ОКК) *in vitro* за осцилюючої температури // Вісник проблем біології і медицини. – 2011. – Вип. 1. – С. 250 – 252.
  61. Корчан Н.О. Культивування ооцит-кумулясних комплексів (ОКК) за осцилюючої температури / Н.О.Корчан, П.В. Денисюк // Зоотехнічна наука: історія, проблеми, перспективи. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 16 – 18 березня 2011 / за ред. професора М.Г.Повознікова / Видавець ПП Зволейко Д.Г. - Кам'янець-Подільський, 2011. – С. 240 – 241.
  62. Корчан Н.О., Денисюк П.В. Спосіб культивування поза організмом ооцит-кумулясних комплексів (ОКК) за температури, осцилюючої з одногодинним періодом. Патент України на корисну модель № 62419. Опубл. 25.08.2011. Бюл. № 16. Інститут свинарства ім. О.В.Квасницького НААН.
  63. Денисюк П.В., Коваленко В.Ф., Корчан Н.О. обґрунтування необхідності активнішого використання змін умов середовища у тваринництві. міжвідомий тематичний науковий збірник. – 2011. – вип. 45. С.54-62.
  64. Корчан Н.О., Денисюк П. В. Розвиток ооцит-кумулясних комплексів (ОКК) *in vitro* за осцилюючого рН // Вісник проблем біології і медицини. – 2012. – Вип. 1. – С. 77-80.
  65. Антонова Е.И., Цебржинский О.И. Влияние биологически активных веществ на прооксидантно-антиоксидантную систему печени. – Кременчук, КНУ ім. М.Остроградського, 2014. -148 с. (10,1/6 др. арк.).
  66. Цебржинський О.І. Творчість: життя, здоров'я, соціалізація. – Полтава: Полімет, 2014. – 48 с.
  67. Каменський В.П., Закалюжний В.М. Нафтогазова галузь України: виникнення, розвиток та становлення. – Полтава: Астроя, 2014. – 200 с.
  68. Слюсар М.В. Тваринний світ. // Довкілля Полтавщини /Заг. ред. Голік Ю.С., Ілляш О.Е. – Полтава: Копі – центр, 2014. –С. 62-68.
  69. Чеботар Л.Д., Цебржинський О.І. Фізіологія вищої нервової діяльності. – Миколаїв: МНУ ім. В.О.Сухомлинського, 2013. -84 с.

70. Екологія людини: Навчально-методичний комплекс для студентів 3-го курсу ПНПУ напряму підготовки 6.040106 – Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування /Укладачі О.Я. Рибалка, А.А. Коваль – Полтава, 2014.- 73 с.
71. Вікова фізіологія та валеологія: Навчально-методичний посібник для студентів першого курсу ПНПУ імені В.Г. Короленка /Укладачі О.Я. Рибалка, А.А. Коваль. — Полтава, 2014. – 64 с.
72. Навчально-методичний комплекс з валеології для студентів 4-го курсу ПНПУ, напряму підготовки 6.040102 Біологія. /Укладач О.Я.Рибалка. – Полтава, 2014 – 67 с.
73. Зоологія хребетних: Навчально-методичний комплекс для студентів 2-го курсу ПНПУ напряму підготовки 6.010203 – Здоров'я людини /Укладач М.В. Слюсар – Полтава, 2014. – 172 с.
74. Гильмутдинова М.Ш., Цебржинский О.И. Прооксидантно-антиоксидантний гомеостаз скелетних м'язів в умовахпринудительныхфізических загрузок // Фундаментальныеисследования (М.). -2014. -№5 (часть 5). –С.1012-1015.).
75. Цебржинский О.И., Рибалка Е.Я. Биологическиемеханизмыздоровьячеловека // ВІСНИК ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені В.Н.Каразіна. Серія: «Валеологія: Сучасність і майбутнє». -2014. -№ 1109. –С.50-55.
76. Денисюк П.В., Корчан Н.О., Надєєн В.В., Усенко С.О.. Біоритмічно осцилюючі умови середовища – чи не найкращі.// Фізіологічний журнал/ – 2014. – Том 60, №3. – С. 221-222.
77. Цебржинский О.И. Протекторныйэффектдифенилсиландиола при флюорозе // АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТРАНСПОРТНОЇ МЕДИЦИНИ: навколишнє середовище; професійне здоров'я; патологія. -2014. - № 4, т. 2 (38 II). -С.105-110.
78. Велика І.О., Гаврик А.С., Жовнір К.В., Мойсієнко А.С., Павленко К.В., Шрамко А.Ю., Цебржинський О.І. Вплив катіону ітрію на прооксидантно-антиоксидантну систему в експерименті // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О.Сухомлинського. Серія «Біологічні науки». -2014. - № 1 (2). – С.108-111.
79. Ларичева О.М., Цебржинський О.І. Зміни показників прооксидантно-антиоксидантної системи легень у щурів в умовах різної активності

епіфізу // Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О.Сухомлинського. Біологічні науки. -2014. - 6.3(113). – С.63-67.